

Šolanje na daljavo: 12. 11. 2021

Učna ura na daljavo v šolskem letu 2021/2022

Najprej preverite, če ste pravilno rešili naloge v delovnem zvezku na strani 10.

Rešitve na strani 10:

1. Naloga

KAMEN, LUBJE, KOST, ŽELVIN OKLEP

2. Naloga

PODLAGA ZA PISANJE	PRIPOMOČKI ZA PISANJE
kamen	ostro dleto, kladivo
glinaste ploščice	
papirus	pero iz trstike, čopič
bambusovi trakovi	čopič
svila	čopič
kovinske ploščice	kovinsko pisalo s prirezano konico

3. Naloga

Papirusovo jedro so narezali na trakove, ki so jih zložili enega poleg drugega (dve plasti), potolkli z lesenim kladivom, da se je sprejelo. Sledilo je sušenje in glajenje.

KDAJ SE JE POJAVILA KNJIGA

Pozdravljeni!

V tej učni uri boste spoznali kdaj se je pojavila knjiga.

Snov še dodatno utrdite tako, da rešite naloge v **delovnem zvezku na strani 11**.

Pri delu uporabljajte **učbenik in zvezek**. Obravnavana snov je na straneh **20** in **21**.

1. Kaj je pergament

Ljudje so že zelo zgodaj spoznali, da živalska koža dobro ščiti pred mrazom. Potrebno jo je bilo obdelati, da se ni pokvarila. Najprej so odstranili vse koščke mesa, nato pa so kožo posušili na soncu ali dimu.

Sredi 1. tisočletja pr. Kr. so začeli **kožo** uporabljati tudi kot podlago za pisanje. Uporabljali so ustrojeno telečjo, ovčjo ali kozjo kožo. Takšna podlaga za pisanje se imenuje **pergament**.

Za razliko od papirusa je pergament trši, trpežnejši in nanj je možno pisati na obe strani. Najprej so zapise shranjevali v zvitkih, kasneje pa so jih začeli rezati na posamezne liste. Zlagali so jih enega na drugega in nastal je **kodeks**. To je rokopisna knjiga iz dobe pred iznajdbo tiska. Pisali so s **peresi** velikih ptic, največkrat z gosjim peresom.

Uporaba pergamenta je bila najbolj razširjena v srednjem veku. **Brižinski spomeniki**, najstarejše besedilo v slovenskem jeziku, ki je nastalo v 9. stoletju, so zapisani na pergament.

2. Kdo je izumil papir

Kitajci so v 1. stoletju iznašli postopek izdelave papirja. Cunje in lubje so namočili v vodo in stolkli v kašo. Za njegovo izdelavo so uporabljali posebne papirne mline. V primerjavi s pergamentom je **papir bolj bel, tanjši** in precej **cenejši**. Ko so popisane liste zložili skupaj so dobili **knjigo**. Postopek pridelave so strogo varovali kar 500 let.

Na zahod so ga prinesli kitajski ujetniki, ki so okoli leta 750 izdali skrivnost Arabcem. Evropa se s papirjem seznanila v 12. stoletju preko Arabcev. V 18. stoletju se prične strojna izdelava papirja. Za posebne priložnosti ga še danes izdelajo ročno (diplomske listine, umetniške grafike, čestitke, diplome, spominske plakete ...).

Preberi rubriko ALI VEŠ? v učbeniku na strani 21.

3. Kaj so rokopisi

Pred izumom tiska je bilo potrebno vsako besedilo napisati ročno, zato ta dela imenujemo **rokopisi**. Bili so redki in zelo dragi. Če so imeli le en izvod, ni bilo nič nenavadnega, da so ga priklenili z verigo in tako preprečili, da bi ga kdo odnesel.

V srednjem veku so rokopisne kodekse pisali **menihi** v samostanih. Pisali so z gosjimi peresi. Vsako stran so okrasili s pisanimi vzorci, nekatere celo z zlatim prahom ali ploščicami. Prva črka v rokopisu se imenuje **inicialka** in je bila še posebej okrašena.

V samostanu Bistra je v 14. stoletju nastal najlepši kodeks, ki ga hranimo v Sloveniji. Rokopisne črke so okrašene z zlatom in srebrom. Ob besedilu so upodobljeni prizori lova na zajce s psi.

Stiški rokopis so slovenska besedila, vpisana v kodeks z latinskimi besedili. Rokopis je nastal v cistercijskem samostanu Stična.

V preteklosti, zlasti daljni, so znali pisati in brati le redki posamezniki. Šele z novim vekom se je znanje pisanja razširilo med ljudi.

V zvezek napišite naslov in prepisite spodnje štiri točke:

KDAJ SE JE POJAVILA PRVA KNJIGA

1. Živalska koža je ljudi najprej ščitila pred mrazom, kasneje pa je postala tudi podlaga za pisanje. Uporabljali so ustrojeno telečjo, ovčjo ali kozjo kožo. Takšna podlaga za pisanje se imenuje **pergament**.
2. **Kitajci** so v 1. stoletju iznašli postopek izdelave papirja. V primerjavi s pergamentom je **papir bolj bel, tanjši in precej cenejši**. V Evropo so ga prinesli Arabci v 12. stoletju.
3. Pred izumom tiska je bilo potrebno vsako besedilo napisati ročno, zato ta dela imenujemo **rokopisi**. V srednjem veku so rokopisne kodekse pisali **menihi** v samostanih. Pisali so z gosjimi peresi, ki so jih namakali v **črnilo**.
4. Šele z novim vekom se je znanje pisanja razširilo med ljudi.

Za domačo nalogo rešite stran 11 v delovnem zvezku.